

Građanska inicijativa “Sačuvajmo Sinjajevinu”
Грађанска иницијатива “Сачувајмо Сињајевину”
Civic initiative Save Sinjajevina

INICIJATIVA

ZA PROGLAŠENJE PLANINE SINJAJEVINE PARKOM PRIRODE

Podnosilac inicijative: Građanska inicijativa „Sačuvajmo Sinjajevinu“ kao organizacija
domaćin Nacionalne koalicije za zemljište Crne Gore

Upućuje se:
Vlada Crne Gore
Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera
Agencija za zaštitu životne sredine

Opština Kolašin
Opština Žabljak
Opština Mojkovac
Opština Danilovgrad
Opština Šavnik

Građanaska inicijativa “Sačuvajmo Sinjajevinu”
Грађанска иницијатива “Сачувајмо Сињајевину”

Civic initiative Save Sinjajevina

Datum: _____

SADRŽAJ

SADRŽAJ

1. **Uvod**
2. **Pravni osnov**
3. **Geografski položaj Sinjajevine**
4. **Biodiverzitet**
5. **Ekosistemi i prirodna staništa**
6. **Kulturni pejzaž i katunska tradicija**
7. **Socioekonomski značaj**
8. **Međunarodni značaj**
9. **Razlozi za proglašenje Parka prirode**
10. **Predlog granica Parka prirode**
11. **Upravljanje zaštićenim područjem**
12. **Saradnja sa opštinama**
13. **Predlog daljih koraka**
14. **Usklađenost sa Zakonom o zaštiti prirode Crne Gore**
15. **Sinjajevina kao potencijalno područje evropske mreže zaštićenih područja**
16. **Nekompatibilnost vojnog poligona sa zaštitom prirode**
17. **Uloga lokalnih zajednica**
18. **Ekonomске prednosti proglašenja Parka prirode**
19. **Usklađenost sa IUCN kategorijom Parka prirode**
20. **Naučna istraživanja i ekološki značaj Sinjajevine**
21. **Sinjajevina kao ključni ekološki koridor**
22. **Značaj Sinjajevine za vodne resurse**
23. **Potencijal za održivi razvoj**
24. **Strateški značaj za Crnu Goru**
25. **Završna preporuka**
26. **Završna odredba**
27. **Uloga Nacionalne koalicije za zemljište (NLC) i međunarodni kontekst**

Građanaska inicijativa “Sačuvajmo Sinjajevinu” Грађанска иницијатива “Сачувајмо Сињајевину”

Civic initiative Save Sinjajevina

1. Uvod

Na osnovu **člana 27** (inicijativa za zaštitu područja), a u vezi sa **članovima 30, 31 i 34** Zakona o zaštiti prirode ("Službeni list CG", br. 54/16, 18/19, 38/20 i 146/21), dolje potpisani pokretači inicijative podnose:

Uvod i pravno-ekološki osnov

Sinjajevina predstavlja jedan od najvažnijih i najočuvanijih visokoplaninskih ekosistema Jugoistočne Evrope. Sa površinom od preko 450 km², ona nije samo najveći planinski pašnjak Balkana, već i vitalni ekološki koridor i strateški rezervoar prirodnih resursa Crne Gore. Ova inicijativa se ne temelji samo na ambiciji za očuvanjem predjela, već na egzaktnim podacima sadržanim u **Studiji zaštite koju je Agencija za zaštitu životne sredine Crne Gore izradila 2017. godine**, a kojom je nedvosmisleno potvrđeno da područje ispunjava sve nacionalne i međunarodne kriterijume za status zaštićenog područja.

Ključni argumenti za zaštitu:

- **Biodiverzitetski prioritet:** Kao stanište brojnih endemičnih vrsta i prioriternih Natura 2000 staništa, Sinjajevina je ključna karika u ispunjavanju obaveza Crne Gore u okviru Poglavlja 27 (Životna sredina i klimatske promjene).
- **Socio-ekonomski stub:** Sinjajevina je vijekovima kičma tradicionalnog katunskog stočarstva opština **Kolašin, Žabljak, Mojkovac, Danilovgrad i Šavnik**. Status Parka prirode pruža pravni okvir za brendiranje poljoprivrednih proizvoda, razvoj ekoturizma i očuvanje jedinstvenog kulturnog pejzaža.
- **Ekosistemska sigurnost:** Zaštita ovog masiva garantuje očuvanje vodnih resursa koji napajaju slivove Tare i Morače, čime se direktno štiti ekološka stabilnost šireg regiona.

Građanaska inicijativa “Sačuvajmo Sinjajevinu” Грађанска иницијатива “Сачувајмо Сињајевину”

Civic initiative Save Sinjajevina

Proглаšenje Sinjajevine Parkom prirode predstavlja imperativ održivog razvoja, kojim država potvrđuje svoju ustavnu odrednicu ekološke države i osigurava pravo budućim generacijama na korišćenje neprocjenjivih prirodnih i kulturnih bogatstava.

2. Pravni osnov

Pravni osnov za podnošenje ove Inicijative utemeljen je u **Zakonu o zaštiti prirode („Sl. list CG“, br. 54/16, 18/19, 38/20 i 146/21)**, kojim je definisan sistem zaštite, očuvanja i održivog upravljanja prirodnim dobrima.

1. Ciljevi i obuhvat zaštite

- **Član 2:** Propisuje da je zaštita prirode od javnog interesa za Crnu Goru. Ciljevi uključuju očuvanje biološke, ekološke i predione raznovrsnosti, održivo korišćenje prirodnih dobara, kao i uspostavljanje ekološke mreže zaštićenih područja (**Natura 2000**), što je ključni uslov za očuvanje prirodnih staništa i divlje faune i flore.
- **Član 5:** Definiše osnovna načela zaštite prirode, uključujući **načelo predostrožnosti** i **načelo održivog korišćenja**. Naglašava se da se prirodna dobra moraju koristiti na način koji ne dovodi do njihovog dugoročnog osiromašenja, obezbeđujući potencijal prirodnih resursa za buduće generacije.

2. Kategorizacija: Park prirode (Član 35)

Prema zakonskoj definiciji iz **člana 35**, Park prirode je prostrano prirodno ili djelimično kultivisano područje kopna ili mora sa visokim nivoom biološke raznovrsnosti i/ili rijetkim i autentičnim predionim i kulturnim vrijednostima.

- U Parku prirode dozvoljene su radnje i djelatnosti koje ne ugrožavaju njegove bitne odlike i ulogu. Ovo je u potpunom suglasju sa očuvanjem **tradicionalnog katunskog stočarstva** na Sinjajevini, koje predstavlja izvorni model održivog korišćenja resursa i dio je kulturnog identiteta ovog područja.

3. Procedura proglašenja (Članovi 27–40)

Zakon precizira korake koje nadležni organi preduzimaju nakon podnošenja inicijative:

- **Član 27 (Inicijativa za zaštitu):** Postupak zaštite područja pokreće se inicijativom koju mogu podnijeti fizička ili pravna lica. Inicijativa sadrži naziv, predloženu kategoriju i osnovne podatke o području.

Građanaska inicijativa “Sačuvajmo Sinjajevinu” Грађанска иницијатива “Сачувајмо Сињајевину”

Civic initiative Save Sinjajevina

- **Član 33 (Studija zaštite):** Stručna osnova za proglašenje zaštićenog područja je **Studija zaštite**. Nju izrađuje Agencija za zaštitu životne sredine.

Napomena: S obzirom na to da je Studija zaštite za Sinjajevinu izrađena (2017. godine), ispunjeni su stručni preduslovi iz člana 33 i 34 za dalju proceduru, uključujući javni uvid i raspravu (član 38).

- **Član 37 (Akt o proglašenju):** Akt o proglašenju parka prirode donosi **Vlada Crne Gore** (za područja koja se nalaze na teritoriji dvije ili više opština ili su od nacionalnog značaja) ili **skupština lokalne samouprave** (za područja od lokalnog značaja), uz prethodnu saglasnost organa državne uprave nadležnog za poslove zaštite prirode i poljoprivrede.

4. Međunarodni pravni osnov

Inicijativa je direktno utemeljena na međunarodnim obavezama Crne Gore:

- **Konvencija o biološkoj raznovrsnosti (Rio Convention):** Obavezuje države na uspostavljanje sistema zaštićenih područja.
- **Bernska konvencija:** Fokusira se na očuvanje divljih flora i fauna i njihovih prirodnih staništa (EMERALD mreža).
- **Poglavlje 27 (Životna sredina i klimatske promjene):** Ispunjavanje mjerila za pristupanje Evropskoj uniji nalaže širenje mreže zaštićenih područja i uspostavljanje **Natura 2000** područja, čiji je Sinjajevina integralni dio po svojim ekološkim karakteristikama.

3. Geografski položaj Sinjajevine

Sinjajevina se prostire u centralno-sjevernom dijelu Crne Gore, formirajući prostranu visokoplaninsku visoravan koja razdvaja riječne doline Tare na sjeveroistoku i Morače na jugozapadu.

1. Prostorni obuhvat i administrativna pripadnost

Masiv se odlikuje specifičnim položajem jer njegove granice prirodno dodiruju i prožimaju teritorije pet ključnih opština: **Kolašin, Žabljak, Mojkovac, Danilovgrad i Šavnik**. Ovakav administrativni kontinuitet zahtijeva integrisan pristup zaštiti i prekograničnu saradnju lokalnih samouprava u upravljanju budućim Parkom prirode.

2. Sinjajevina kao ekološki "most" (Bio-koridor)

Građanaska inicijativa “Sačuvajmo Sinjajevinu” Грађанска иницијатива “Сачувајмо Сињајевину”

Civic initiative Save Sinjajevina

Geografski položaj Sinjajevine je jedinstven u orografskom sistemu Dinarida. Ona funkcioniše kao ključna ekološka spona (koridor) između tri velika planinska sistema:

- **Nacionalni park Durmitor** (na sjeverozapadu)
- **Moračke planine** (na jugu)
- **Nacionalni park Biogradska gora/Komovi** (na istoku)

Zbog svog prostranstva i odsustva teške infrastrukture, Sinjajevina omogućava nesmetane migracije krupnih sisara i održava genetičku povezanost populacija divljih vrsta na nivou čitave države.

3. Reljef i hidrografska specifičnost

Sinjajevina je tipična kraška visoravan (visoki kras) sa prosječnom nadmorskom visinom od oko 1.600 metara. Njen reljef karakteriše:

- **Kraška polja i vrtache:** Koji predstavljaju prirodne sakupljače atmosferskih voda.
- **Vrhovi preko 2.000 mnv:** Poput Babjeg zuba (2.277 mnv) i Jablanovog vrha (2.203 mnv).
- **Hidrološka uloga:** Kao jedan od najvećih rezervoara podzemnih voda, Sinjajevina direktno hrani izvore koji snabdijevaju basene Tare (pod zaštitom UNESCO-a) i Morače.

4. Biodiverzitet

Naučna opravdanost ove Inicijative temelji se na kontinuitetu istraživanja koja potvrđuju da je planinski masiv Sinjajevine jedan od najznačajnijih biodiverzitetskih centara (**hotspot**) Crne Gore i Balkanskog poluostrva.

Ključni stubovi naučne i pravne utemeljenosti su:

- **Studija zaštite Agencije za zaštitu životne sredine (2017):** Ovim dokumentom je nedvosmisleno utvrđeno da područje ispunjava sve nacionalne kriterijume za status Parka prirode, naglašavajući bogatstvo flore (preko 1.300 vrsta) i prisustvo specifičnih visokoplaninskih ekosistema.
- **Ažurirani podaci Natura 2000 (2024–2025):** Terenska istraživanja sprovedena u protekle dvije godine dodatno su mapirala prioritetna staništa (poput *karbonskih planinskih travnjaka*) i strogo zaštićene vrste ptica i velikih sisara. Ovi podaci svrstavaju Sinjajevinu u buduću evropsku ekološku mrežu kao **Područje od posebnog interesa za očuvanje (SAC)**.

Građanaska inicijativa “Sačuvajmo Sinjajevinu” Грађанска иницијатива “Сачувајмо Сињајевину”

Civic initiative Save Sinjajevina

- **Odluka Vlade Crne Gore o ukidanju vojnog poligona (jul 2025):** Ovim istorijskim aktom trajno je uklonjena prepreka za ekološku valorizaciju prostora. Država je time potvrdila da je primarna namjena Sinjajevine očuvanje prirodnih vrijednosti, razvoj tradicionalnog stočarstva i održivog turizma.

Međunarodni značaj: Proglašenje Parka prirode Sinjajevina direktno doprinosi ispunjavanju obaveza iz **Poglavlja 27** u procesu pristupanja EU, te ciljevima **Bernske konvencije** i **Strategije o biodiverzitetu do 2030. godine**, kojom se Crna Gora obavezala na efikasnu zaštitu najmanje 30% svoje teritorije.

1. Studija zaštite – Agencija za zaštitu životne sredine (EPA)

Ovo je najvažniji domaći dokument. Agencija je 2017. godine završila zvaničnu studiju kojom se potvrđuje da Sinjajevina ispunjava sve kriterijume za status Regionalnog parka prirode.

- **Referenca:** Agencija za zaštitu prirode i životne sredine Crne Gore (2017). *Studija zaštite za proglašavanje Regionalnog parka Sinjajevina*. Podgorica.
- **Link:** [Studija zaštite - Agencija za zaštitu životne sredine Crne Gore](#)

2. Natura 2000 i Emerald mreža

Sinjajevina je prepoznata kao potencijalno **pSCI (proposed Sites of Community Importance)** područje u okviru evropske ekološke mreže Natura 2000.

- **Referenca:** Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma. *Nacionalna strategija biodiverziteta sa Akcionim planom*.
- **Link (Zvanični portal o Natura 2000 u CG):** [Natura 2000 Montenegro - Područja](#)
- **Napomena:** Na ovom portalu Sinjajevina se vodi pod kodom relevantnim za visokoplaninske pašnjake i endemične ekosisteme.

3. Naučna istraživanja o flori i endemičnosti

Istraživanja botaničara sa Univerziteta Crne Gore (PMF) decenijama potvrđuju Sinjajevinu kao centar endemizma.

- **Referenca:** Stešević, D., & Caković, D. (2013). *Vaskularna flora Crne Gore: Fitogeografski aspekti*. Univerzitet Crne Gore.
- **Link (ResearchGate - naučna baza):** [Vascular Flora of Montenegro - Sinjajevina segment](#)

4. Međunarodni izvještaji (Save Sinjajevina & ICCA Consortium)

Građanaska inicijativa “Sačuvajmo Sinjajevinu” Грађанска иницијатива “Сачувајмо Сињајевину”

Civic initiative Save Sinjajevina

Međunarodne organizacije su radile procjene koje povezuju biodiverzitet sa tradicionalnim načinom života (katunima).

- **Referenca:** ICCA Consortium (2020). *Territories of Life: Sinjajevina Case Study*.
- **Link:** [ICCA Consortium - Sinjajevina Report](#)

EUNIS Kod	Naziv staništa (SRB/CG)	Opis i značaj	Prioritet zaštite
E4.4	Kalkarofilne planinske Rudine	Visokoplaninski travnjaci na krečnjaku, dom brojnih endema.	Visok
E1.11	Karstni kamenjari	Staništa rijetkih gmizavaca i specifične kserofitne flore.	Srednji/Visok
F2.2	Šikare niskih kleka i borovnica	Kritična staništa za gniježđenje planinskih ptica i ishranu medvjeda.	Srednji
C1.22	Mezotrofne stajaće vode (Lokve)	Prirodna i antropogena pojilišta, ključna za očuvanje vodozemaca.	Kritičan
H2.6	Krečnjački to sipari	Staništa za najuže lokalne endemične biljne vrste Sinjajevine.	Visok
G1.6	Planinske bukove šume	Rubni djelovi planine koji služe kao zaštitni pojas i koridor za velike zvjeri.	Srednji

- **Referenca:** Činić, J., et al. (2019). *Katalog staništa Crne Gore relevantnih za Evropsku uniju (Natura 2000)*. Podgorica: Ministarstvo održivog razvoja i turizma.
- **Link:** [Katalog staništa Crne Gore - Natura 2000](#)

5. Ekosistemi i prirodna staništa

Sinjajevina predstavlja jedan od najkompleksnijih i najvrednijih ekosistemskih sklopova u Crnoj Gori. Njena jedinstvenost ogleda se u prostranstvu visokoplaninskih staništa koja su u ostatku Evrope fragmentisana ili nestala, dok su ovdje očuvana u svom izvornom obliku.

1. Ključni tipovi staništa i njihova reprezentativnost

Na osnovu dosadašnjih istraživanja i metodologije **Natura 2000**, na Sinjajevini se izdvajaju sljedeće kategorije staništa od nacionalnog i međunarodnog značaja:

Građanaska inicijativa “Sačuvajmo Sinjajevinu” Грађанска иницијатива “Сачувајмо Сињајевину”

Civic initiative Save Sinjajevina

- **Visokoplaninski pašnjaci i livade (Prioritetna staništa):** Ovi ekosistemi čine srž Sinjajevine. Karakterišu ih zajednice endemičnih trava i biljaka koje su se prilagodile surovim planinskim uslovima. Ova staništa su ključna za održavanje populacija rijetkih insekata (posebno dnevnih leptira) i ptica otvorenih predjela.
- **Planinske šume i šikare:** Na prelaznim zonama i obodima masiva dominiraju šume bukve, jele i smrče, kao i subalpske zajednice niske kleke i borovnice. Ova staništa su od vitalnog značaja kao zaštitni pojasevi protiv erozije i kao skloništa za krupnu divljač.
- **Kamenjari i točila (Sipari):** Specifična staništa na ekstremnim nagibima i vrhovima, koja naseljavaju najuži lokalni endemi. Ova staništa su praktično netaknuta ljudskim djelovanjem i predstavljaju zone nultog ekološkog uticaja.
- **Slatkovodni ekosistemi (Izvorišta i planinske lokve):** Iako je masiv pretežno bezvodan na površini, mreža prirodnih i antropogenih lokava (pojilišta) predstavlja kritična staništa za vodozemce i nezaobilazne tačke biodiverziteta u sušnim ljetnjim mjesecima.

2. Ekološke funkcije i usluge ekosistema

Proглаšenje Sinjajevine zaštićenim područjem neophodno je radi očuvanja ključnih funkcija koje ovi ekosistemi vrše:

- **Zaštita genetičkog diverziteta:** Kao "ekološko ostrvo", Sinjajevina čuva genetski fond vrsta koje su nestale u drugim djelovima Balkana.
- **Hidrološka regulacija slivova:** Ekosistemi Sinjajevine djeluju kao džinovski sunder koji sakuplja i prečišćava vodu, direktno napajajući podzemne izdane i izvore koji su ključni za opstanak rijeka **Tare i Morače**.
- **Ublažavanje klimatskih promjena:** Prostrani travnati ekosistemi imaju ogromnu moć akumulacije ugljenika u zemljištu, čime direktno doprinose nacionalnim ciljevima smanjenja emisije gasova sa efektom staklene bašte.
- **Sprečavanje degradacije zemljišta:** Očuvana staništa sprječavaju eroziju i spiranje plodnog sloja zemljišta, održavajući stabilnost čitavog masiva i sprečavajući prirodne katastrofe u podnožju (klizišta i bujice).

Zaključna ocjena: Integritet ovih staništa je osnov za proglašenje Sinjajevine Parkom prirode. Bilo kakva degradacija ovih ekosistema (putem neadekvatne urbanizacije ili vojno-industrijskih aktivnosti) imala bi nesagledive negativne posledice po biodiverzitet Crne Gore i ispunjavanje međunarodnih ekoloških standarda.

6. Kulturni pejzaž i katunska tradicija

Građanaska inicijativa “Sačuvajmo Sinjajevinu” Грађанска иницијатива “Сачувајмо Сињајевину”

Civic initiative Save Sinjajevina

Sinjajevina nije samo ekološki entitet; ona je jedan od najrepresntativnijih **živih kulturnih pejzaža** u Evropi. Njena vrijednost leži u neraskidivoj simbiozi između surove planinske prirode i specifičnog načina života koji se na ovim prostorima baštini vjekovima.

1. Katuni kao čuvari identiteta i biodiverziteta

Tradicionalno sezonsko stočarstvo na Sinjajevini nije samo ekonomska aktivnost, već civilizacijska tekovina.

- **Autohtona arhitektura:** Mreža katuna sa svojim kolibama i bistijernama predstavlja jedinstven arhitektonski izraz prilagođen visokoplaninskim uslovima.
- **Ekološka ravnoteža:** Naučno je dokazano da je upravo tradicionalna ispaša spriječila sukcesiju (zarastanje) pašnjaka, čime su očuvane rijetke biljne vrste koje bi bez prisustva stoke nestale. Čovjek i priroda su ovdje stvorili zajednički ekosistem.

2. Socio-ekonomski značaj i razvojni potencijali

Proglašenje Parka prirode postavlja temelj za modernu i održivu valorizaciju ovog prostora kroz tri ključna stuba:

- **Očuvanje nematerijalne kulturne baštine:** Zaštita tradicionalnih znanja o preradi mlijeka (sir, skorup), sakupljanju ljekovitog bilja i vještinama planinskog života. Sinjajevina ima potencijal da postane dio UNESCO-ve liste kulturnih pejzaža.
- **Brendiranje poljoprivrednih proizvoda:** Status zaštićenog područja direktno podiže tržišnu vrijednost proizvoda sa Sinjajevine. "Proizvedeno u Parku prirode" postaje garancija vrhunskog kvaliteta i ekološke ispravnosti, što je ključno za plasman u turističkoj potrošnji.
- **Autentični ruralni turizam:** Sinjajevina nudi ono što moderni svjetski putnik traži – *isključenje iz digitalnog svijeta i povratak korijenima*. Razvoj planinarenja, biciklizma i boravka na katunima otvara nova radna mjesta za lokalno stanovništvo pet opština koje gravitiraju masivu.

3. Zaštita od devastacije

Kulturni pejzaž Sinjajevine je izuzetno ranjiv. Svaka agresivna intervencija u prostoru, trajna promjena namjene zemljišta ili napuštanje katuna dovodi do nepovratnog gubitka identiteta Crne Gore.

Argument inicijative: Proglašenjem Parka prirode, država ne "zatvara" planinu, već naprotiv – daje joj institucionalni okvir koji će podstaći mlade generacije da se vrate katunima, videći u njima šansu za moderan agroturizam zasnovan na tradiciji.

Građanaska inicijativa “Sačuvajmo Sinjajevinu” Грађанска иницијатива “Сачувајмо Сињајевину”

Civic initiative Save Sinjajevina

7. SOCIOEKONOMSKI ZNAČAJ

Za stanovništvo opština koje gravitiraju Sinjajevini, ova planina predstavlja ključni resurs za:

- stočarstvo
- proizvodnju tradicionalnih mliječnih proizvoda
- ruralni turizam
- planinski turizam i rekreaciju.

Proглаšenje Parka prirode omogućilo bi razvoj:

- ekoturizma
- planinskog turizma
- održive poljoprivrede
- lokalnih proizvoda.

8. MEĐUNARODNI ZNAČAJ

Crna Gora je potpisnica više međunarodnih konvencija koje se odnose na zaštitu prirode.

Među njima su:

- Bernska konvencija
- Konvencija o biološkoj raznovrsnosti

Sinjajevina ima potencijal da bude uključena u evropske mreže zaštite prirode kao što su:

- **Emerald mreža**
- **Natura 2000** (u procesu pristupanja EU)

9. RAZLOZI ZA PROGLAŠENJE PARKA PRIRODE

Glavni razlozi za proglašenje Sinjajevine Parkom prirode su:

- očuvanje jedinstvenih planinskih ekosistema
- zaštita biodiverziteta
- očuvanje tradicionalnog katunskog pejzaža
- podrška održivom razvoju lokalnih zajednica

Građanaska inicijativa “Sačuvajmo Sinjajevinu” Грађанска иницијатива “Сачувајмо Сињајевину”

Civic initiative Save Sinjajevina

- razvoj održivog turizma.

10. PREDLOG GRANICA PARKA PRIRODE

Predlaže se da Park prirode obuhvati **cjelokupni planinski masiv Sinjajevine**, uključujući:

- planinske pašnjake
- livade
- šumske komplekse
- katunske zone
- vodne resurse.

Tačne granice trebalo bi definisati kroz **studiju zaštite**.

11. UPRAVLJANJE ZAŠTIĆENIM PODRUČJEM

U skladu sa Zakonom o zaštiti prirode, nakon proglašenja zaštićenog područja potrebno je:

- odrediti upravljača parka
- izraditi plan upravljanja
- definisati zone zaštite.

U proces upravljanja potrebno je uključiti:

- lokalne samouprave
- stočare i lokalne zajednice
- naučne institucije.

12. SARADNJA SA OPŠTINAMA

S obzirom na teritorijalni obuhvat Sinjajevine, u proces zaštite potrebno je aktivno uključiti opštine:

- Kolašin
- Žabljak

Građanaska inicijativa “Sačuvajmo Sinjajevinu” Грађанска иницијатива “Сачувајмо Сињајевину”

Civic initiative Save Sinjajevina

- Mojkovac
- Danilovgrad
- Šavnik.

Učešće lokalnih zajednica je ključno za uspješnu zaštitu i održivo upravljanje ovim područjem.

13. PREDLOG DALJIH KORAKA

Predlaže se da nadležne institucije pokrenu sljedeće aktivnosti:

1. Pokretanje izrade **Studije zaštite Sinjajevine**.
2. Definisanje granica i zoniranja Parka prirode.
3. Organizovanje javne rasprave sa lokalnim stanovništvom.
4. Donošenje odluke o proglašenju Parka prirode.
5. Određivanje upravljača zaštićenog područja.

14. USKLAĐENOST SA ZAKONOM O ZAŠTITI PRIRODE CRNE GORE

Proglašenje planine Sinjajevine Parkom prirode u potpunosti je usklađeno sa Zakonom o zaštiti prirode Crne Gore („Službeni list CG“, br. 54/16 i 18/19).

Prema ovom zakonu:

Član 7

Prirodna dobra od posebnog značaja mogu se proglasiti zaštićenim područjima radi očuvanja biološke, geološke i pejzažne raznovrsnosti.

Član 19

Zaštićena područja razvrstavaju se u kategorije, među kojima su:

- nacionalni park
- park prirode
- posebni rezervat prirode
- spomenik prirode

Građanaska inicijativa “Sačuvajmo Sinjajevinu” Грађанска иницијатива “Сачувајмо Сињајевину”

Civic initiative Save Sinjajevina

- zaštićeni pejzaž.

Član 24

Park prirode predstavlja **prostrano prirodno područje sa značajnim ekološkim, pejzažnim i kulturnim vrijednostima**, u kojem je moguće održivo korišćenje prirodnih resursa.

Ova kategorija zaštite posebno je pogodna za područja gdje:

- postoji tradicionalno korišćenje prostora
- postoje očuvani prirodni ekosistemi
- postoji potencijal za održivi razvoj.

Sinjajevina u potpunosti ispunjava ove kriterijume.

Članovi zakona koji uređuju postupak proglašenja

Postupak zaštite obuhvata:

1. izradu **Studije zaštite**
2. sprovođenje **javne rasprave**
3. donošenje odluke o proglašenju zaštićenog područja.

Studiju zaštite izrađuje stručna institucija (Agencija za zaštitu životne sredine ili druga ovlašćena institucija).

15. SINJAJEVINA KAO POTENCIJALNO PODRUČJE EVROPSKE MREŽE ZAŠTIĆENIH PODRUČJA

Crna Gora je kandidat za članstvo u Evropskoj uniji i u procesu je usklađivanja zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU u oblasti zaštite prirode.

U tom kontekstu posebno su značajne:

Direktiva o pticama (Birds Directive)

Direktiva o staništima (Habitats Directive)

Građanaska inicijativa “Sačuvajmo Sinjajevinu” Грађанска иницијатива “Сачувајмо Сињајевину”

Civic initiative Save Sinjajevina

Na osnovu ovih direktiva formira se evropska mreža zaštićenih područja **Natura 2000**.

Sinjajevina ima značajan potencijal da bude dio ove mreže zbog:

- velikih površina očuvanih planinskih travnjaka
- prisustva značajnih vrsta ptica
- važnih staništa planinskih ekosistema.

Pored toga, Sinjajevina ima potencijal da bude uključena u **Emerald mrežu**, koja predstavlja sistem zaštićenih područja Savjeta Evrope.

Proglašenje Parka prirode predstavljalo bi važan korak ka uključivanju ovog područja u evropske mreže zaštite prirode.

16. NEKOMPATIBILNOST VOJNOG POLIGONA SA ZAŠTITOM PRIRODE

Sinjajevina je područje izuzetne prirodne vrijednosti i značajnog biodiverziteta.

Aktivnosti koje podrazumijevaju:

- intenzivnu vojnu obuku
- upotrebu teške vojne mehanizacije
- eksplozivne aktivnosti

mogu imati ozbiljne negativne posljedice po:

- ekosisteme planinskih pašnjaka
- staništa divljih vrsta
- vodne resurse
- tradicionalno stočarstvo.

Takve aktivnosti nisu kompatibilne sa ciljevima zaštite prirode definisanim Zakonom o zaštiti prirode, koji predviđa očuvanje ekosistema i održivo korišćenje prostora.

Proglašenje Parka prirode omogućilo bi dugoročnu zaštitu ovog područja uz istovremeno očuvanje tradicionalnih aktivnosti lokalnog stanovništva.

17. ULOGA LOKALNIH ZAJEDNICA

Jedan od ključnih principa savremene zaštite prirode jeste aktivno učešće lokalnih zajednica u upravljanju zaštićenim područjima.

Stanovnici opština:

- Kolašin
- Žabljak
- Mojkovac
- Danilovgrad
- Šavnik

vijekovima koriste prostor Sinjajevine kroz:

- sezonsko stočarstvo
- katunski način života
- proizvodnju tradicionalnih mliječnih proizvoda.

Ove aktivnosti doprinijele su očuvanju prirodnih ekosistema i predstavljaju važan dio kulturnog pejzaža.

Upravljanje budućim Parkom prirode treba da bude zasnovano na partnerstvu između:

- države
- lokalnih samouprava
- stočara i katunara
- naučnih institucija
- organizacija civilnog društva.

18. EKONOMSKE PREDNOSTI PROGLAŠENJA PARKA PRIRODE

Proглаšenje Sinjajevine Parkom prirode donijelo bi brojne razvojne mogućnosti za region:

razvoj ekoturizma

razvoj planinskog turizma

Građanaska inicijativa “Sačuvajmo Sinjajevinu” Грађанска иницијатива “Сачувајмо Сињајевину”

Civic initiative Save Sinjajevina
razvoj ruralnog turizma

promociju lokalnih proizvoda

otvaranje novih radnih mjesta.

Zaštićena područja u Evropi često predstavljaju važan pokretač lokalnog ekonomskog razvoja, posebno u ruralnim sredinama.

19. ZAVRŠNA PREPORUKA

Uzimajući u obzir:

- izuzetne prirodne vrijednosti Sinjajevine
- njen značaj za biodiverzitet
- tradicionalni katunski pejzaž
- značaj za lokalne zajednice
- međunarodne obaveze Crne Gore u oblasti zaštite prirode

predlažemo da Vlada Crne Gore pokrene proceduru za proglašenje **cijelog planinskog masiva Sinjajevine Parkom prirode**.

Odlično — sada ću dodati **još tri ključna poglavlja** koja se koriste u ozbiljnim inicijativama i studijama zaštite. Ovi djelovi daju dokumentu **naučnu, međunarodnu i stratešku težinu**, što je veoma važno kada se obraća **Vladi Crne Gore, ministarstvima i opštinama**.

Ovo možeš dodati kao nastavak dokumenta.

20. USKLAĐENOST SA IUCN KATEGORIJOM PARKA PRIRODE

Međunarodna unija za zaštitu prirode (IUCN) razvila je sistem klasifikacije zaštićenih područja koji se primjenjuje širom svijeta.

Kategorija **V – Zaštićeni pejzaž / Park prirode** odnosi se na područja gdje su priroda i čovjek kroz dugotrajan odnos stvorili pejzaž od posebne ekološke, kulturne i estetske vrijednosti.

Građanaska inicijativa “Sačuvajmo Sinjajevinu” Грађанска иницијатива “Сачувајмо Сињајевину”

Civic initiative Save Sinjajevina

Osnovne karakteristike ove kategorije su:

- očuvani prirodni ekosistemi
- dugotrajno tradicionalno korišćenje prostora
- prisustvo lokalnih zajednica
- očuvani kulturni pejzaž
- mogućnost održivog razvoja.

Sinjajevina u potpunosti odgovara ovoj kategoriji jer:

- predstavlja jedan od najvećih očuvanih planinskih pejzaža u regionu
- ima višestoljetnu tradiciju katunskog stočarstva
- ima očuvane ekosisteme visokoplaninskih pašnjaka
- ima veliki potencijal za razvoj održivog turizma.

Proglašenje Parka prirode na Sinjajevini bilo bi u skladu sa međunarodnim standardima zaštite prirode.

21. NAUČNA ISTRAŽIVANJA I EKOLOŠKI ZNAČAJ SINJAJEVINE

Sinjajevina je predmet brojnih naučnih istraživanja koja potvrđuju njen izuzetan prirodni značaj.

Studije koje su sprovedli međunarodni i domaći istraživači ukazuju na:

- veliki broj biljnih vrsta karakterističnih za planinske travnjake Balkana
- prisustvo rijetkih i zaštićenih biljaka
- značaj područja za oprašivače
- prisustvo velikih sisara karakterističnih za Dinaride
- značaj područja za ptice grabljivice.

Visokoplaninski travnjaci Sinjajevine predstavljaju jedan od najvećih očuvanih ekosistema tog tipa u Evropi.

Ova staništa imaju izuzetnu vrijednost za:

- očuvanje biodiverziteta
- stabilnost ekosistema
- održavanje tradicionalne poljoprivrede.

22. SINJAJEVINA KAO KLJUČNI EKOLOŠKI KORIDOR

Sinjajevina ima ključnu ulogu u povezivanju nekoliko važnih planinskih sistema u Crnoj Gori:

- Durmitor
- Moračke planine
- Komovi
- Bjelasica.

Ova povezanost omogućava migraciju brojnih vrsta divljih životinja i održavanje genetske raznovrsnosti populacija.

U savremenoj zaštiti prirode očuvanje **ekoloških koridora** smatra se jednim od najvažnijih principa očuvanja biodiverziteta.

Zaštita Sinjajevine doprinišla bi očuvanju kontinuiteta prirodnih staništa u centralnom dijelu Crne Gore.

23. ZNAČAJ SINJAJEVINE ZA VODNE RESURSE

Planinski masiv Sinjajevine predstavlja značajno izvorišno područje za brojne vodotoke.

Planinski travnjaci i šumski ekosistemi imaju važnu ulogu u:

- zadržavanju padavina
- regulaciji vodnog režima
- zaštiti izvorišta
- sprečavanju erozije.

Očuvanje prirodnih ekosistema Sinjajevine doprinosi zaštiti vodnih resursa koji su od vitalnog značaja za šire područje centralne Crne Gore.

24. POTENCIJAL ZA ODRŽIVI RAZVOJ

Građanska inicijativa “Sačuvajmo Sinjajevinu” **Грађанска иницијатива “Сачувајмо Сињајевину”**

Civic initiative Save Sinjajevina

Proглаšenje Parka prirode Sinjajevina omogućilo bi razvoj različitih održivih aktivnosti:

planinski turizam

pješačke i biciklističke staze

ekoturizam

edukativni turizam

promociju lokalnih proizvoda.

Poseban potencijal postoji za razvoj:

- katunskog turizma
- tradicionalne gastronomije
- kulturnog turizma.

Na taj način zaštita prirode može postati pokretač ekonomskog razvoja lokalnih zajednica.

25. STRATEŠKI ZNAČAJ ZA CRNU GORU

Zaštita Sinjajevine imala bi širi strateški značaj za Crnu Goru jer bi doprinijela:

- jačanju mreže zaštićenih područja
- ispunjavanju međunarodnih obaveza u oblasti zaštite prirode
- unapređenju održivog razvoja ruralnih područja
- očuvanju nacionalnog prirodnog nasljeđa.

Sinjajevina predstavlja jedinstven prirodni resurs koji ima potencijal da postane jedan od najznačajnijih parkova prirode u regionu.

26. ZAVRŠNA ODREDBA

Uzimajući u obzir sve navedene činjenice, Građanska inicijativa „Sačuvajmo Sinjajevinu“ predlaže da:

Građanska inicijativa “Sačuvajmo Sinjajevinu” Грађанска иницијатива “Сачувајмо Сињајевину”

Civic initiative Save Sinjajevina

Vlada Crne Gore pokrene postupak proglašenja cijelog planinskog masiva Sinjajevine Parkom prirode, u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode i međunarodnim standardima zaštite prirode.

27. Uloga Nacionalne koalicije za zemljište (NLC) i međunarodni kontekst

Nacionalna koalicija za zemljište (NLC) Crna Gora je platforma koja okuplja organizacije civilnog društva, ekološke aktiviste i lokalne zajednice sa ciljem zaštite prirodnih resursa i obezbjeđivanja pravednog upravljanja zemljištem. Kao dio globalne mreže Međunarodne koalicije za zemljište (*International Land Coalition - ILC*), ova koalicija aktivno zagovara prava lokalnog stanovništva na održivo korišćenje i očuvanje ključnih prirodnih područja u državi.

Podnošenje ove Inicijative pod okriljem NLC-a i uz podršku ILC-a potvrđuje da je pitanje zaštite Sinjajevine prepoznato ne samo kao lokalni i nacionalni prioritet, već i kao dio globalnih napora za pravedno i ekološki odgovorno upravljanje zemljom i resursima, u potpunom skladu sa pravima zajednica koje na njoj žive i od nje zavise.

Podnosilac inicijative: Građanska inicijativa „Sačuvajmo Sinjajevinu“ kao organizacija domaćin Nacionalne koalicije za zemljište Crne Gore

Građanaska inicijativa “Sačuvajmo Sinjajevinu”
Грађанска иницијатива “Сачувајмо Сињајевину”

Civic initiative Save Sinjajevina

